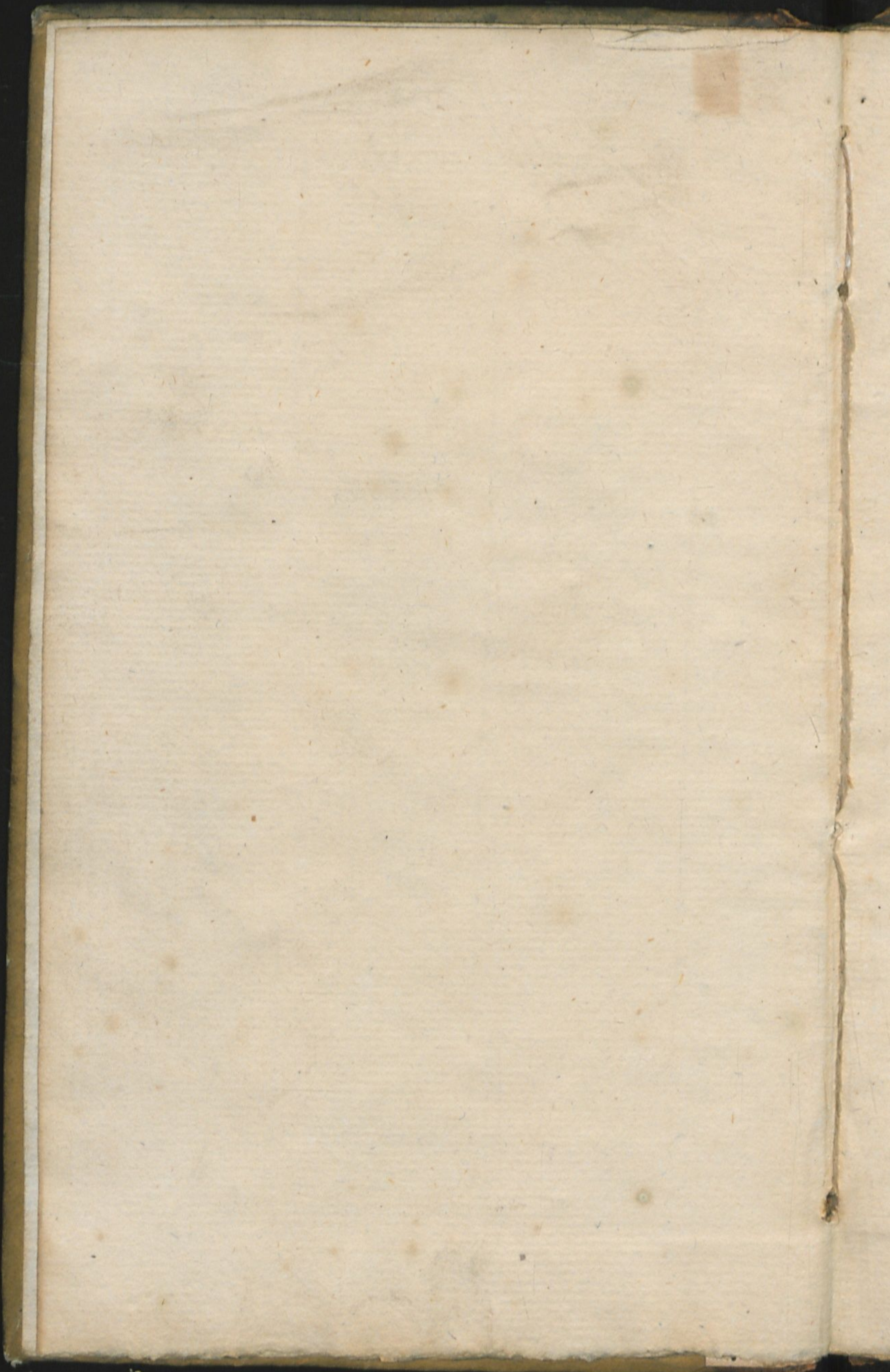

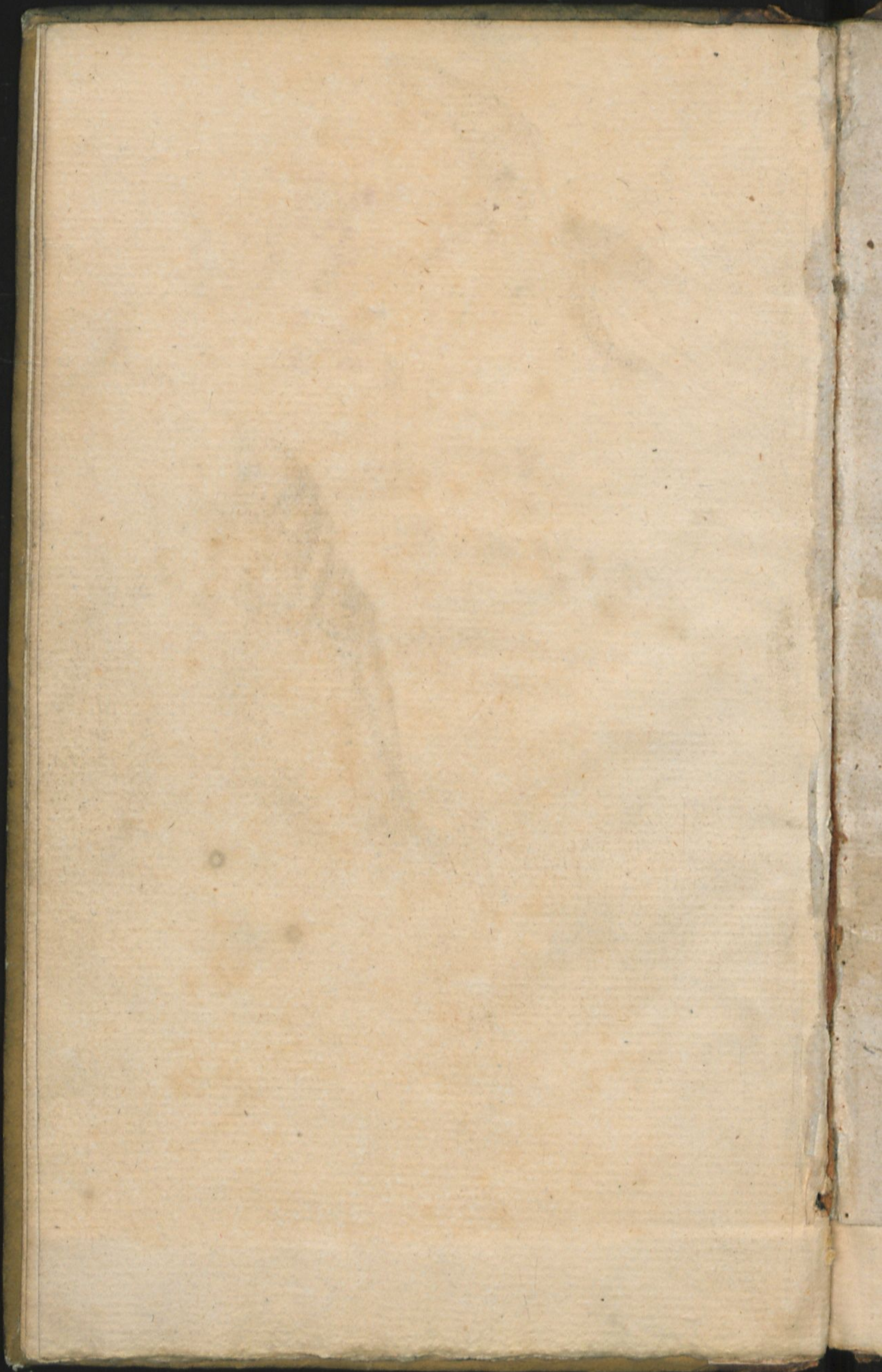
1965

A

H285

Handwritten text, possibly a title or header, in a cursive script. The text is faint and difficult to decipher, but appears to be written in a historical or archaic hand.

ORATIO
DE INGRATITVDINE
CVCVLI, HABITA IN
promotione Magistrorum a
Decano Magistro Ambro-
sio Iuterbocensi,
Vitebergæ.

M. D. XXXVII.

Berndt, Ambrosius

65 A 4285

AK
Sylh

H.

ORATIO DE INGRATITVDINE CVCVLI,
habita in promotione Magistrorum a De-
cano Magistro Ambrosio Iuter-
bocensi.

SCITIS adolescentes, hos cœtus, disciplina
scausa institutos esse, ut conueniant huc illi
qui præsent Academia ad inspicienda iuuen-
tutis studia, & reliqua multitudo suo officio de-
clare, se delectari his congressibus, in quibus
& doctissimi homines conueniunt, & habentur
orationes, sumptis materijs, ex magna quadam
optimarum artium uarietate, quæ sunt utiles ui-
tæ ac moribus. Ac uero iuuenes eo decet li-
bentius interesse his pompis, quia bonæ menti nul-
lum est iucundius spectaculum, quam uidere tales
cœtus uirorum, excellentium ingenijs, doctrina,
uirtute. Nam et ipsa uirtutis pulchritudo, in præ-
stantibus uiris, oculos atq; animos hominum mi-
rifice capit. Et iuuat eos uiros intueri, qui sunt
præcipua ornamenta reipub. An existimatis ex-
ercitum græcum ad Troiam quidquam spectasse
libentius, quam una incedentes Heroas, Achillem
& Aiaccem. Intelligebant enim horum uirtutem
præsidio esse uniuerso exercitui. Quare & his,
qui præsent Academia, gratias ago, quod ut recte

Aij

rcvii

rem honestissimumq; morem, conseruarent, non
grauatim huc accesserunt, Et reliquorum lau-
do officium, qui sua frequentia, uoluntatem &
studium suum erga preceptores ostendunt. Et
quoniam nihil magis decet in congressu erudito-
rum, quam commentari aut differere de rebus bo-
nis, et hæ dicendi partes mihi datæ sunt, magno-
pere optarim, me posse adferre orationem dig-
nam hoc honestissimo cœtu. Sed est humanitatis
uestre, fauere etiam mediocribus ingenijs præser-
tim cū exercitationis caussa, hæc consuetudo di-
cendi instituta sit. Ut autem alij hoc loco inter-
dum de artium dignitate, interdum de uirtute ali-
qua dicunt, ita sumam & ipse aliquid ex philo-
sophia. Ac uero pars est physices non infima,
cognitio nature animantium. Nam inquisitio na-
ture eorum multa monstrauit remedia, deinde,
morum uarietas indita animantibus monet nos
hunc mundum non temere aut casu extitisse, sed
à mente aliqua æterna ortum esse, quæ impressit
imagines morū etiam brutis animantibus, ut ex-
emplis illis admoniti homines, discerent amare
recte facta, & odisse uitia. Quam uenusta
imago est Ecclesie. Halcyonum partus, quæ cum
in scopulis in mari nidifcent, solent incubare
ouis & excludere pullos in media bruma, cum
qui

quidem mare tanquam inserviens illis incubanti-
bus per illud tempus mitescit & placidum est.
Me quidem hæc imago sæpe admonet Ecclesie,
quæ perinde ut Halcyones in mari, hoc est, in sum-
mis periculis uersatur. Deinde parit eo tempo-
re, cum tempestates solent esse scuishime. For-
tasse autem hoc sunt fœliciores Halcyones, illis
mitescit mare, Ecclesie non tantam rationem
habēt Tyranni, ut placati aliquantisper cōcedant
otium parienti. Sed tamen id quoq; fit, diuini-
tus aliquantisper tegit Deus doctores, dum propa-
gata doctrina soboles adolefcit. Conueniunt
Ecclesie, & mores Halcyonum, nesciunt adulte-
ria, & extincto coniuge alter manet celebs, &
paulo post luctu moritur. Mulier etiam se-
nem maritum Cerylum, ut apud græcos legi-
tur, gestat humeris suis aquatum. Itaq; uete-
res scripserunt honesti coniugij exempla esse,
quod quidem non displicet, sed tamen ad Ecclesi-
am non male quadrat exemplum, quæ gestare &
fouere omnibus officijs benemeritos doctores de-
bet. Possem alia multa exempla cōmemorare, in
quibus apparet diuinitus has imagines propositas
esse, ut de multis magnis rebus in uita nos admo-
neant. Ac præcipue eo me delectat istarum re-
rum cogitatio, quod uideor mihi uidere testimo-

A in nia

nia diuinitus impressa naturæ, quæ ostendunt mun-
dum non extitisse casu, quæ quidem ita sunt illu-
stria, ut ueteres etiam Philosophos mouerint. Ideo
enim præclare inquit Aristoteles, in primo de
partibus animalium, cum in omnibus partibus na-
turæ insit admirandum quiddam, satis apparere,
naturam non extitisse casu. Stoici etiam hoc
consilio naturam definiunt, uim arte progredien-
tem ad generandum, et profitentur se in definiti-
one addere, artem, ut significant naturam men-
te quadam regi in omnibus actionibus quæ uelut
artifex est omnium generationum et motuum
in natura. Libenter igitur ex huiusmodi ma-
terijs sumpsi hoc loco argumentum, ut iuuenes
admoniti, et ipsi hæc uestigia Dei in natura consi-
derent. Sed uideo me in exordio longius eua-
gatum esse, quam uolebam, etsi arbitror uobis
quidem, qui et philosophiæ et religionis aman-
tissimi estis, non fuisse ingratham hanc commemo-
rationem. Nunc uenio ad argumentum, quod
huc afferre præcipue constitui. De ingratitu-
dine, impietate, et scelere cuculi dicturus sum,
qui quale hominum genus representet, postea ex-
plicabo prius enim narranda est historia. Aristo-
teles in nono libro de natura animalium scribit
cuculum propter timiditatem, quam in ipso insig-
nem esse cõpertum est, non facere propriũ nidum,

nec suos pullos excludere, sed deponere ouum in
alieno nido ac plerūq; currucae. Hæc cū reperit
ouum inter sua, simul huic etiā incubat. Deinde
pulis exclusis, quia cuculus magnitudine et uiri-
bus superat reliquos, quidquid sedula mater cibi
adfert, suppositicius iste præripit. Ita fit, ut cæteri
pulli fame moriantur. putant etiā matrem eò ma-
iore cura hunc fovere, quia magis eum miratur
& amat propter magnitudinem corporis. Inter-
dum ipse cuculus factus robustior cæteros pullos
deuorat, interdū senior cuculus exorbet oua cur-
rucae. Adco multiplex est in hoc genere crudeli-
tas. Postremo ubi adoleuit sceleratus & impius
pullus, addit nefariam & plusquā tragicam ca-
tastrophem. Nam currucam, qua incubante natus
est, à qua magna assiduitate nutritus est, crude-
liter laceratam deuorat. Hanc pro maternis be-
neficijs, & pro nutritione uicem, iste
ἄσος γος rependit, dignus qui perpetua scabie no-
tatus sit, & quem oderint ac fugiant reliquæ aues
ceu dirum portentum, Ita enim natura fertur
illum damnaſſe impietatis, ut uere erret sicut pol-
luti, sine nido, & sine ulla societate, sicut apud
Homerum de pœna impiorum dicitur ἄνισι
ἄφρητος. Solus .n. sine ulla societate sui ge-
neris aut aliarum auium uagatur. Non igitur

A iiij

obcura

obscura est significatio imago proposita est in te-
tra uolucres, ut uideamus, turpissimæ naturæ si-
militudinem habere ingratos. Sicut in alijs fœ-
dis animalibus aliorum uiciorum similitudo pro-
posita est, ut cognita turpitudine bestie, homi-
nes magis abhorreant à similibus uicijs, ut in lupo
inest rapacitas & crudelitas, in polypo tanta libi-
do, ut extinguatur in concubitu, Noctua piscis
tam uorax est, ut non desinat se onerare cibo do-
nec rumpatur. Sed longum esset exempla
persequi. Ad institutum argumentum redeo. Ad-
fectat cuculus etiam Musicæ laudem, quare ubi
lusciniam audiuit eò aduolat, & excitatus can-
tu illius, cum ea certare studet. Hinc intelligi ma-
gis potest, in quo genere hominum, ingratos signi-
ficet, nempe inter eos, qui obstrepunt melioribus
in dicenda sententia, in studijs Ecclesiasticis, aut
alijs, quæ uite conducunt. Hic quanta cu-
culorum agmina numerari possunt, non modo si
ueteres historias repetamus, sed etiam, si præ-
sentia negotia consideremus? Homero obtrecta-
bat Zoilus ceu lusciniæ cuculus, Ciceroni Clodi-
us, & alij multi. Habuerunt suos cuculos &
Heroici uiri, Scipioni obtrectabat Carbo, Alci-
biadi Hyperbolus. Quanquam quid opus est ex-
empla colligere, plena est horum, quotidiana uita,
Sed

Sed maxime in Ecclesia. Et ad hanc, totum hoc
Symbolum maxime conuenit. Curuca græcis
est Hypolais, quæ nomen inde habet, quod humi
ad saxa nidificet, talis est uera Ecclesia, spreta
& abiecta in mundo. Hæc dum omnes fouere,
& iuuare conatur etiam suppositicios foetus nu-
trit, qui cum propter hypocrisin ueniant in admi-
rationem, facile beneficio Ecclesiæ autoritatē &
potentiam consequuntur. Hanc adepti, deinde
grassantur in ipsam matrem, eamq; dilacerant,
& crudeli tyrannide opprimunt. Deinde illum
feralem & infaustum sonum edunt in Ecclesia,
sonant impia & pernicioſa dogmata. Arium
euexit ad honores, Ecclesia Alexandrina, qui cum
esset suppositicius foetus, postea Ecclesiā orbis ter-
rarum horribiliter dissipauit. Quid in scholis ac-
cidit, quæ cum sunt bene constitutæ, pars sunt Ec-
clesiæ uel præcipua? Primum enim ingentia cer-
tamina, pericula, difficultates, publice sustinent
boni doctores, propagandæ rectæ doctrinæ cau-
sa, deinde priuatim, ut putrices fouent infantu-
los, ita summa cura, diligētia, sedulitate, prouehūt
ingenia discentiū. Et tamen sæpe fit, ut educatus
atq; institutus magna fide, postea oblitus omnium
beneficiorum, et incitatus ambitione, aut naturæ
maluolentia, aut inuidia, impetū faciat in præ-
ceptores

ceptores. Nec nocere tantū ipsis, sed odio ipsorū
bonas artes opprimere et delere conetur. An hoc
cuculorū genus non uidetur odio dignū? Non
iam uitupero homines hebetes, aut tardos, sed in-
gratos, & nocendi cupidos. Tales cuculos odisse,
omnes à natura bene instituti debent. Et tales hic
pingere uolui, ut admoniti adolescentes, procul
eos fugiant & execrentur. Student enim hī
cuculi alijs affricare suam scabiem, & inueni-
unt, uel stolidos uel malos, qui illo horrido canis
teneantur. Magnum per sese scelus est ingrati-
do in qualibet re, sed tum est uere cuculi scelus,
& parricidium, quando ad eam accedit odium
pie doctrinae aut aliarum honestarum artium,
quando ingrati, hominum odio, & animi morbo,
postea rebus bonis bellum inferunt, labefaciunt
dogmata, detrahunt de artium dignitate. Nec
rara sunt exempla. Et saepe accidit, ut cum se-
mel in praecipitores incurrerint, postea rabies au-
geatur, & crescat discordia, uelut incendium.
Deinde resp. propter horū scelus & ingrati-
tatem plectitur. Quidam Atheniensis Orator
cum significare uellet, quibus modis, factiosa &
Tyrannica ingenia potentiam consequantur,
inquit, serpens nisi deuoret serpentes non fit dra-
co. Ita ingrati illi, incensi odio, aut ambitione,
persuadent

persuadent sibi, hanc esse uiam ad gloriam, formidabilem fieri alijs, opprimere dissentientes uir, aut arte. Quanquam minus flagitium est, in pares, quam in bene meritos scuire, ut facit Cuculus. Cum igitur ingratitude non solum priuatim, sit turpis & indigna homine, sed etiam saepe reip. noceat, adhortor uos adolescentes, ut animos uestros ad gratitudinem assuefaciatis, ad quam uos non modo inuitant natura, & homines doctissimi, qui quasi explicantes naturae iudicium, de gratitudine copiosissime praecipunt, sed etiam caelestia oracula uocant, quae quidem horrendas etiam poenas minantur ingratis. Sic enim scriptura inquit. Non recedet malum a domo ingrati. Hoc dictum quaeaso affigite animis, & expendite, quam graues, quam durabiles poenas minetur Deus cum ait semper haesura mala, in domo, in liberis ingratorum. Quid dici tristius poterat. Iam cogitate quale sit genus beneficiorum, quod in schola bene constituta accipitis. Nihil homini contingere melius potest, quam recta doctrina, primum de religione, deinde de honestis uiae officijs, de rerum natura, denique de omnibus artibus, quae sunt uiae utiles. Traditur autem uobis, dei beneficio, doctrina Christiana, pure & simpliciter. Proponuntur & caeterae honestae disciplinae, nec ulla
pars

6
pars philosophiæ negligitur. Enarrantur optimi
autores graeci & latini, qui aut fontes philoso-
phiæ continent, aut prosunt ad formandam ora-
tionem. De præceptoribus ipsis non dicam, sed ta-
men dexteritas & prudentia in doctore duplicat
beneficium. Nam qui in docendo non adhibet re-
rum delectum aut non uidet, quid cuiuslibet ætati
conueniat, is sæpe ita distribuit ea quæ tradit, ut
si cani paleas, asino daret ossa, ut in prouerbio
dicitur. Spero autem uobis cognitam esse fidem &
prudentiam in ijs qui docent. Cum igitur tanta
sit magnitudo beneficiorum, non est obscurum
quod sit uestrum officium. Certe Deo gratiam de-
betis, qui his pulcherrimis muneribus uitam hu-
manam ornauit. Is uult dona sua intelligi,
uult ea magni pendere à nobis, uult gratiam reddi
his, per quos impertit ea humano generi. Qua-
re cogitate quid deo debeatis, & mementote in-
gratos pœnas Deo daturos esse. Philippus Mace-
do habebat militem qui ei propter fortitudinem
inprimis charus erat, hic naufragus ad uillam
cuiusdam agricolæ, egre enatauit. Agricola
cum audisset militis clamorem, accurrit, cumque
rigentem frigore & pene exanimem ducit in uil-
lam, & quibus potest officijs recreat, post tri-
duum cupientem abire etiam uiatico instruit.
Disce

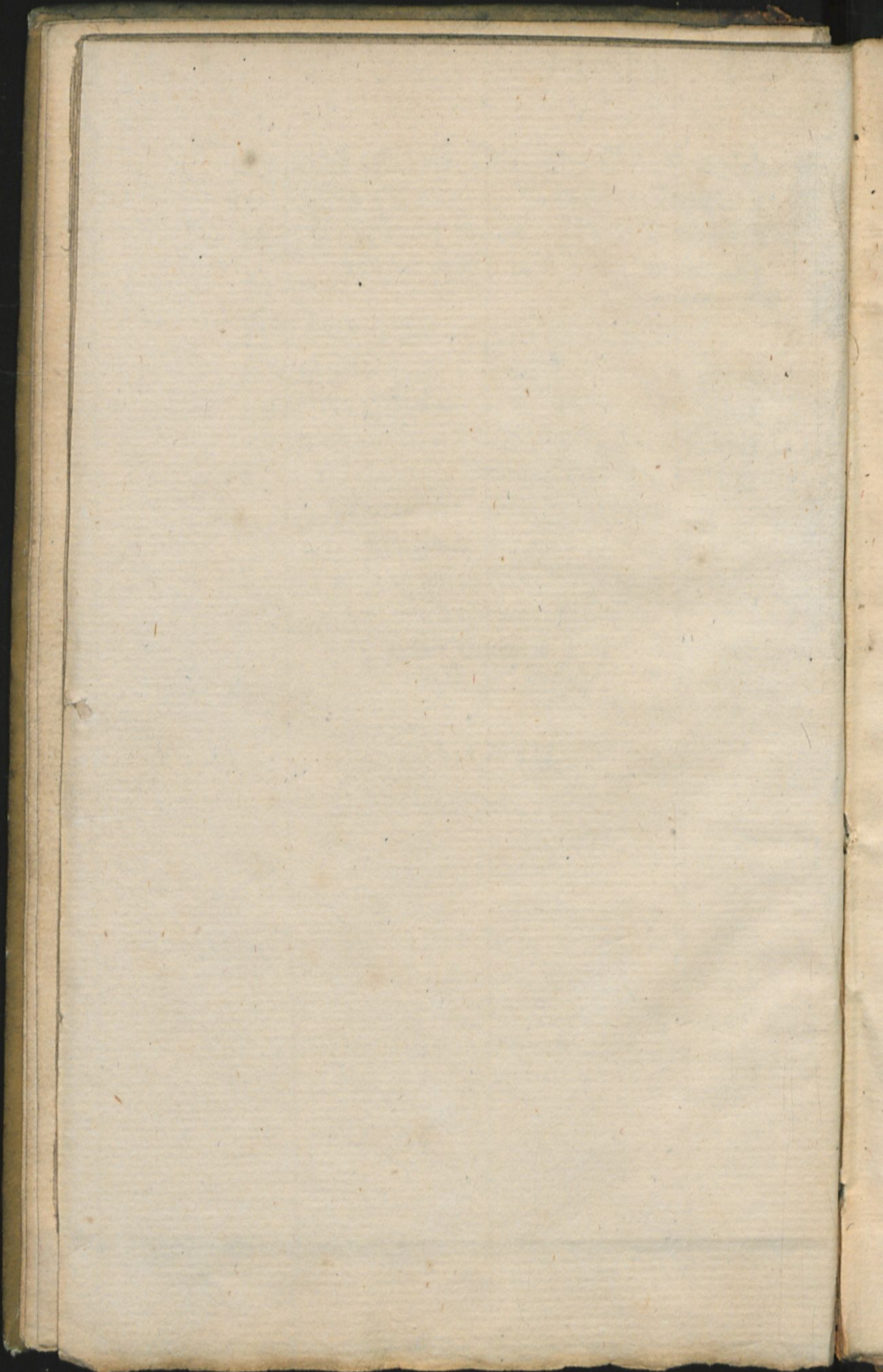

Discedens miles prolixè pollicetur se gratiam re-
laturū esse. Vide quid acciderit. Nam et hic mi-
les cuculi scelus imitatus est. Narrat Philippo
naufragium, beneficium hospitis tacet, & petit
sibi donari illud predium, facile impetrat à rege
liberali, præsertim cum rex bene meritum esse iu-
dicaret, iubet igitur induci eum in bona quæ pe-
tiuerat miles. Non tulit iniuriam agricola
expulsus bonis ab eo, quem seruauerat, sed uenit
ad Philippum & cōmemorat suum beneficiū er-
ga militem. Sic adeo exarsit ira Philippus
ut Pausaniæ mandaret, ut priori domino predi-
um restitueret, militi uero exautorato, stigmata
inureret, inscriberetq; fronti, hæc uerba Hospes
ingratus. Tanta nature uis est, ut nemo tam
ferreo animo sit, qui audiens hanc historiam non
ualde probet iustissimam Philippi sententiam.
Quantū autem prodesset reip. hoc modo notatos
esse scholasticos ingratos, eos uidelicet, qui ad in-
gratitudinem etiam addunt impietatem, qui noce-
re præceptoribus, & ipsis studijs cupiunt. Hos
oportuit stigmatis notatos esse, quia si agnosceren-
tur, minus nocere possent. Ego uero opta-
rim illis etiam insculpi cuculum in fronte, deuo-
rantem suam nutricem. Sed quanquam hic
cessant leges, tamen Deus tandem eis stigmata
inurit,

inurit, quæ testantur quales fuerint. Cogitate igitur quantum Deo dispiceat ingratitude, quam sit indigna homine, quam inimica toti naturæ, quam turpis, quod diuinitus etiam puniatur, denique quod reip. noceat, cum ingrati, odio hominum, artes etiam odisse & premere incipiunt. Hæc si uobis sæpe subiicietis, excitabitis animos ad gratitudinem, & ad colendam communem tranquillitatem. Ad hæc officia assuefaciendi sunt animi. Ideo in scholis, & in his optimis studijs uersamini ut mores uestri fiant meliores, ut artes profuturas ad illustrandam gloriam Dei, & ad tuendam communem societatem uobis paretis, non ut discatis sycophanticam, nocituram bonis uiris & reip. Quam tetra imago est ciuis apud Demosthenem, cum pingit Aristogitonem, circumueentem in foro & uibrantem spiculum seu exercitam caudam, ceu scorpionem insidiari ciuibus, & circumspectare quem feriat, quem aliqua calumnia opprimat, deinde qui cum nullo ciue ullius officij societatem habeat, sed cum illis uiuat, quos apud inferos aiunt asidere impijs, uidelicet cum inuidia, furijs, & alijs pestibus. Ita describit Demosthenes Aristogitonem. Quid autem alienius esse debet præsertim ab homine docto, instituto ad humanitatem, & cuius mores & eruditio debent

debent prōdesse reip. cuius tota uita debet esse
κοινωvικη & plena officij, quam isto Aristogitonis
more uiuere, qui quidem proprius est sycophan-
tarum, qui irruunt in bene meritos.

Cum autem mihi quidem impossibile sit
magnitudinem huius causæ equare dicendo, non
uolui esse prolixior, Et tamen hæc præcepta in-
terdum inculcanda sunt adolescentibus, & osten-
dendum, quanta sit uitiorum turpitude. Ideo hæc
pauca de ingratitude, hoc tempore colle-
gi, quæ ut boni consulatis oro. Est
enim etiam grati animi qualem
cumq; operam honestam, pub-
licæ utilitatis causa
susceptam pro-
bare.
DIXI.

65 A 4285

ULB Halle

3

006 639 461

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

NE
IN

